128855
04.05.95

Rs. 250/-

ග්‍රාමීය සංවර්ධනයෙහිලා සේවා මධ්‍යස්ථානයන්හි කාර්යභාරය

(හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කය ඇසුරෙනි)

අංකය 10
31 DEC 1992
විභාග අංශය
විභාග ශාලා සඳහා පමණයි

නුගේගොඩ ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලයේ ශාස්ත්‍රපති
(භූගෝල විද්‍යා) උපාධියේ අවශ්‍යතා සම්පූර්ණ කිරීම
සඳහා ඉදිරිපත් කරනු ලබන පර්යේෂණ නිබන්ධය

1992 දෙසැම්බර්.
යූ.එච්.එස්.ජයවතුර
ජී. 6796

128855

පෙරවදන

'ග්‍රාමීය සංවර්ධනය' යන්න වර්තමානයේ බෙහෙවින්ම සංවාදයට ලක් වූ තේමාවකි. පසුගිය දශක කිපය තුළ ශ්‍රී ලංකාව ඇතුළු දියුණු වෙමින් පවතින රටවල්, බටහිර සංවර්ධිත රටවල සංවර්ධනය සඳහා යොදාගත් න්‍යායයන් සහ සංවර්ධන , ප්‍රවේශයන් මෙන්ම ඒ ඒ රටවලට විශේෂිත වූ ක්‍රමෝපායන්ද ග්‍රාමීය සංවර්ධනය සඳහා යොදාගෙන ඇත. එහෙත් එම උත්සහයන්ගෙන් අපේක්ෂිත අරමුණු ඉටු වී නොමැති බව තෙවන ලෝකයේ රටවල අත් දැකීම් වලින් පැහැදිලි වේ.

මෙම ශාස්ත්‍රිය පර්යේෂණයේ ප්‍රධාන අරමුණ වන්නේ ශ්‍රී ලංකාවේ ග්‍රාමීය සංවර්ධන කාර්යයේදී මෙතෙක් නිසි අවධානය යොමු නොකළ 'සේවා මධ්‍යස්ථාන' (Service Centres) ග්‍රාමීය සංවර්ධනයේදී යොදාගැනීමේ විභවතාව පරීක්ෂා කිරීමයි. හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කය ඇසුරින් ක්ෂේත්‍ර සමීක්ෂණ කටයුතු කර ඇති මෙම අධ්‍යයනයෙන්, නාගරික ග්‍රාමීය සම්බන්ධතාව නොහොත් 'ජනාවාස රටාවේ අවකාශීය අනුකලනය තීව්‍ර කිරීම' ශ්‍රී ලංකාව තුළ 'ග්‍රාමීය සංවර්ධන ප්‍රවේශයක්' ලෙස යොදා ගැනීමේ යෝග්‍යතාව සහ අවශ්‍යතාව අවධාරණය කෙරේ.

මෙම ශාස්ත්‍රිය පර්යේෂණ නිබන්ධය සාර්ථක කර ගැනීම සඳහා, ප්‍රධාන උපදේශිකාව ලෙස නිරතුරුව උපදෙස් දුන් ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්ව විද්‍යාලයේ භූගෝලවිද්‍යා අංශ ප්‍රධාන මහාචාර්ය වයි.ඒ.ඩී.එස්. වනසිංහ මහත්මිය සහ ජ්‍යෙෂ්ඨ මහාචාර්ය එම්.එම්.කරුණානායක මහතා ගුරුබැතියෙන් කෘතඥතාපූර්වකව සිහිපත් කරමි. එමෙන්ම මා නිබඳව දිරිගැන්වූ ආචාර්ය එන්.එල්.ඒ.කරුණාරත්න මහතාටත්, සෙසු සහෝදර ආචාර්ය භවතුන්ටත්, අනධ්‍යයන කාර්ය මණ්ඩලයටත් ස්තූතිය පුද කරමි.

මෙම නිබන්ධය ඉතාමත් සැලකිලිමත්ව යතුරු ලියනය කරදුන් ශ්‍රී ලංකා ජාතික පුස්තකාල සේවා මණ්ඩලයේ ආරියදාස ගමගේ මහතාත්, විශේෂ අනුග්‍රහයක් දැක්වූ ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්ව විද්‍යාලයේ එන්.ඩී.සී.තිළමේ මහතාත්, සැම කාර්යකදීම නිබඳව සහයෝගය දුන් මා සබඳි විත්‍රාන් සෙනෙහසින් සිහිපත් කරමි.

යු.එච්.එන්. විශ්වකුල

භූගෝල විද්‍යා අධ්‍යයනාංශය,
ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්ව විද්‍යාලය,
නුගේගොඩ.

1992 දෙසැම්බර්.

පටුන

	පිටු අංක
පළමුවන පරිච්ඡේදය	1 - 11
හැඳින්වීම	
1.1 සේවා මධ්‍යස්ථාන සහ ග්‍රාමීය සංවර්ධනය	1 - 5
1.2 පර්යේෂණ ගැටළුව	5 - 6
1.3 අධ්‍යයනයේ අරමුණ	6 - 7
1.4 ක්‍රමවේදය	7 - 11
දෙවන පරිච්ඡේදය	12 - 28
සංවර්ධන න්‍යායයන්	
2.1 සංවර්ධන න්‍යායයන් සහ විවිධ ගුරුකුල	12 - 16
2.2 ප්‍රාදේශිය සංවර්ධනය පිළිබඳ න්‍යායයන්	16 - 28
තෙවන පරිච්ඡේදය	29 - 39
ග්‍රාමීය සංවර්ධනය	
3.1 ග්‍රාමීය ප්‍රදේශ සංවර්ධන ප්‍රවේශ	29 - 34
3.2 විවිධ ගණයේ කේන්ද්‍රස්ථාන සහ ග්‍රාමීය සංවර්ධනය	34 - 39
හතරවන පරිච්ඡේදය	40 - 84
හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ සංවර්ධන මට්ටම	
4.1 ශ්‍රී ලංකාවේ ග්‍රාමීය සංවර්ධනය	40 - 43
4.2 හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ සංවර්ධන මට්ටම	43 - 45
4.3 හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ ඓතිහාසික පසුබිම	45 - 50
4.4 භෞතික පරිසරය	50 - 60
4.4.1 පිහිටීම	50 - 53
4.4.2 භූ රූප	53
4.4.3 දේශගුණය	53 - 58
4.4.4 පාංශු වර්ග	58 - 60
4.4.5 කෘෂි පරිසර විද්‍යාත්මක කලාප	60

4.5 ජන සංඛ්‍යාව	60 - 73
4.5.1 ජන සංඛ්‍යා වර්ධනය	61 - 63
4.5.2 ජන ව්‍යාප්තිය	63 - 67
4.5.3 ජන සංක්‍රමණ	68 - 69
4.5.4 ජන වර්ග	69 - 70
4.5.5 ආගම්	70 - 71
4.5.6 සාක්ෂරතාවය	72 - 73
4.5.7 වයස් ව්‍යුහය	74
4.6 ආර්ථික කටයුතු	74 - 81
4.6.1 වාරිමාර්ග සහ ගොවි ජනපද	76 - 78
4.6.2 ගොවිජනපද ව්‍යාපාර	78 - 81
4.7 කෘෂිකාර්මික ආධාරක සේවාවන්	81 - 84
<u>පස්වන පරිච්ඡේදය</u>	85 - 156
සමීක්ෂිත ජනාවාසයන්හි භෞතික සමාජ ආර්ථික පරිසරය සහ සේවා සැපයුම	
5.1 ප්‍රත්‍යක්ෂ අධ්‍යයනය සඳහා යොදාගත් ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශ තුල භෞතික සහ කෘෂි ආර්ථික පසුබිම	85 - 94
5.1.1 කටුවන ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශය	85 - 88
5.1.2 අඟුණුකොළපැලැස්ස ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශය	89
5.1.3 අම්බලන්තොට ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශය	89 - 94
5.2 තෝරාගත් ගම්වල කෘෂිකාර්මික ව්‍යුහය	94 - 97
5.3 යෙදවුම් භාවිතය	97 - 102
5.4 කෘෂි නිෂ්පාදන අලෙවිය	102 - 107
5.5 සෞඛ්‍ය	107 - 115
5.6 අධ්‍යාපනය	115 - 122
5.7 පාරිභෝගික භාණ්ඩ මිලදී ගැනීම	122 - 127
5.8 ගමනාගමනය	127 - 130
5.9 හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ සේවා මධ්‍යස්ථානවල අවකාශීය ව්‍යාප්තිය	131 - 147
5.10 කේන්ද්‍රස්ථාන න්‍යාය අනුව හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ පිහිටි ජනාවාස පද්ධතියේ පවතින අවිධිමත්භාවය	148 - 156

හයවන පරිච්ඡේදය 157 - 213

හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ ග්‍රාමීය සංවර්ධනය සහ සේවා මධ්‍යස්ථාන අතර පවත්නා සම්බන්ධතාවය

6.1 පසුබිම 157 - 160

6.2 නිෂ්පාදිතතාවය ප්‍රවර්ධනයෙහිලා 'සේවා මධ්‍යස්ථාන' වලින් ඉටුවන මෙහෙය 160 - 164

6.3 කෘෂි නිෂ්පාදනයන් සඳහා ඉහළ මිලක් ලබාගැනීමට සේවා මධ්‍යස්ථාන මගින් වන බලපෑම 165 - 177

6.4 පාරිභෝගික ද්‍රව්‍ය මිලදී ගැනීම සහ සේවා මධ්‍යස්ථාන 178 - 186

6.5 සෞඛ්‍ය සේවා පහසුකම් සැපයීමේ ප්‍රාදේශීය අසමතාවය සහ සෞඛ්‍ය මධ්‍යස්ථාන ස්ථානගත කිරීමේ දුර්වලතා 187 - 197

6.6 අධ්‍යාපන සේවා සැපයීමේ අවකාශීය අසමතාවය 198 - 202

6.7 භෞතික බැඳීම් සහ ග්‍රාමීය සංවර්ධනය 203 - 206

6.8 කෘෂි නොවන රැකියා සහ සේවා මධ්‍යස්ථාන 207 - 213

හත්වන පරිච්ඡේදය 214 - 232

හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ විවිධ කාර්යන්හි බලපෑම් ප්‍රදේශ සහ සේවා සැපයීමේ පසුගාමී කලාප

අටවන පරිච්ඡේදය 233 - 242

නිගමන සහ යෝජනා

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ 243 - 249

උප ග්‍රන්ථ I

උප ග්‍රන්ථ II

වගු

අංකය		පිටුව
වගුව 1.1	හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ ඒ ඒ දේශගුණික කලාප වලට අයත් ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශ	8
වගුව 1.2	දේශගුණික කලාප අනුව සසම්භාවී ලෙස තේරුණ ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශ	8
වගුව 1.3	ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශ වලින් සසම්භාවී ලෙස තෝරාගත් ගම්	9
වගුව 4.1	1971 සහ 1979/81 වර්ෂවල දිස්ත්‍රික්ක මට්ටමේ භෞතික තත්ත්ව ජීවන දර්ශක (PQLI) අගයන්	41
වගුව 4.2	නිවාස, පෝෂ්‍යය සහ අධ්‍යාපනය යන සුභ සාධක ප්‍රමිතීන් (SSW) සමුච්චිත තරා අනුපිළිවෙළ	44
වගුව 4.3	නිවාස සහ අදාල පහසුකම්	46
වගුව 4.4	පෝෂ්‍යය දර්ශක	46
වගුව 4.5	සංයුක්ත අධ්‍යාපනික තරා අනුපිළිවෙළ	47
වගුව 4.6	හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ කෘෂිකාර්මික ඍතු (කන්න) අනුව වර්ෂාපතනය	58
වගුව 4.7	1871 සිට 1971 දක්වා ජන සංඛ්‍යා වර්ධනය	61
වගුව 4.8	1930 සිට 1960 දක්වා මරණ සහ උපත් අනුපාතයන්	63
වගුව 4.9	හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ උපත්, මරණ සහ ළදරු මරණ පිළිබඳ සංඛ්‍යා 1968 - 1978	64
වගුව 4.10	ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශවල ග්‍රාමීය සහ නාගරික ජන සංඛ්‍යාව - 1981	65
වගුව 4.11	හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ අන්තර් සහ බාහිර සංක්‍රමණ - 1981	66
වගුව 4.12	අම්පාර දිස්ත්‍රික්කයෙන් හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයට සංක්‍රමණය වූ පුද්ගලයන් - 1981	68
වගුව 4.13	හම්බන්තොට පදිංචි ජන වර්ග - 1981	70
වගුව 4.14	දිස්ත්‍රික්කයේ ආගම අනුව ජන සංඛ්‍යාවේ ප්‍රමාණයන් - 1981	70
වගුව 4.15	අවුරුදු 10 ට වැඩි නාගරික, ග්‍රාමීය සහ සාක්ෂරතා ප්‍රතිශතයන් - 1981	72

වගුව 4.16	ශ්‍රී ලංකාවේ දිස්ත්‍රික්කවල සාක්ෂරතාව අනුව හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයට හිමි වන ස්ථානය – 1981	72
වගුව 4.17	දිස්ත්‍රික්කයේ රැකියා නියුක්තිය – 1971 සහ 1981	74
වගුව 4.18	දිස්ත්‍රික්කයේ ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශ අනුව ඉඩම් කට්ටිවල සංඛ්‍යාව සහ බිම් ප්‍රමාණය % – 1982	75
වගුව 4.19	දිස්ත්‍රික්කයේ ප්‍රධාන වැව් අමුණු සහ වාරිමාර්ග සංවර්ධන ව්‍යාපාර – 1987	77
වගුව 4.20	දිස්ත්‍රික්කයේ ග්‍රාමීය වැව් ව්‍යාප්තිය – 1987	81
වගුව 4.21	පොහොර ගබඩා පිහිටා ඇති ස්ථාන සහ ධාරිතාවය	82
වගුව 5.01	සමීක්ෂණය සඳහා තේරුණු ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශ සහ ඒවාට අදාල වර්ෂාපතන සහ කෘෂි–පරිසර විද්‍යාත්මක කලාප	85
වගුව 5.02	කටුවන ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේ භූමි පරිභෝජනය – 1990	88
වගුව 5.03	අඟුණුකොළපැලැස්ස ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේ භූමි පරිභෝජනය – 1990	92
වගුව 5.04	අම්බලන්තොට ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේ භූමි පරිභෝජනය – 1990	92
වගුව 5.05	ප්‍රත්‍යෙක අධ්‍යයනය සඳහා තේරුණු ගම්	94
වගුව 5.1	වී සහ උස්බිම් වගාවන් සඳහා හිමිව තිබුණු බිම් ප්‍රමාණයන්	96
වගුව 5.2	වගා කළ ගොවීන්ගෙන් රසායනික පොහොර භාවිතා කළ ප්‍රමාණය %	97
වගුව 5.3	වී නිෂ්පාදනයේ අලෙවිය සඳහා අතිරික්තයක් ඇති ගොවීන්ගේ ප්‍රමාණය %	103
වගුව 5.4	උස්බිම් වගා නිෂ්පාදනයේ අලෙවිය සඳහා අතිරික්තයක් ඇති ගොවීන්ගේ ප්‍රමාණය %	103
වගුව 5.5	උඩුගොමඩිය කෘෂි නිෂ්පාදනයන් අලෙවි කරන ගොවීන් සහ අලෙවිකරන දුර ප්‍රමාණය %	104
වගුව 5.6	උඩයාල ගොවීන් කෘෂි නිෂ්පාදනයන් අලෙවි කරන ප්‍රතිශතය සහ ස්ථානය	105

වගුව 5.7	අඟුණුකොළපැලැස්ස ගොවීන් කෘෂි නිෂ්පාදනයන් අලෙවි කරන ප්‍රතිශතය සහ ස්ථානය	106
වගුව 5.8	ඇත්බටුව ගොවීන් කෘෂි නිෂ්පාදන අලෙවි කරන ප්‍රතිශතය සහ ස්ථානය	107
වගුව 5.11	කටුවන පර්යන්ත රෝහලේ කාර්ය මණ්ඩලය - 1990	108
වගුව 5.12	කිරම ග්‍රාමීය රෝහල් කාර්ය මණ්ඩලය - 1990	109
වගුව 5.13	මීද්දෙණිය ග්‍රාමීය රෝහලේ කාර්ය මණ්ඩලය - 1990	109
වගුව 5.14	වරාපිටිය මධ්‍යම බෙහෙත් ශාලාවේ කාර්ය මණ්ඩලය - 1990	110
වගුව 5.15	කිරම ආයුර්වේද බෙහෙත් ශාලාවෙන් ප්‍රතිකාර ගත් රෝගීන්ගේ ප්‍රමාණය	111
වගුව 5.16	කාරියමඩිත්ත දිසා රෝහලේ කාර්ය මණ්ඩලය - 1990	112
වගුව 5.17	අඟුණුකොළපැලැස්ස පර්යන්ත ඒකකයේ කාර්ය මණ්ඩලය - 1990	113
වගුව 5.18	හකුරුවෙල ග්‍රාමීය රෝහලේ කාර්ය මණ්ඩලය - 1990	113
වගුව 5.19	අම්බලන්තොට ආයුර්වේද බෙහෙත් ශාලාවෙන් ප්‍රතිකාරගත් රෝගීන්	114
වගුව 5.20	සාමාන්‍ය අසනීපයකදී ප්‍රතිකාර ගැනීමට යායුතු දුර ප්‍රමාණය සැතපුම්	114
වගුව 5.21	අසාධ්‍ය අසනීපයකදී යායුතු දුර ප්‍රමාණය සැතපුම්	115
වගුව 5.22	කටුවන ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශය තුළ පිහිටි පරිෂද පාසැල් සහ ඒවායේ වර්ග	116
වගුව 5.23	කටුවන පරිෂද පාසැල්වල 10 වන ශ්‍රේණියට පෙර අධ්‍යාපනය හැර යාම - 1989	116
වගුව 5.24	අධ්‍යාපනය සඳහා යායුතු දුර ප්‍රමාණය (ශිෂ්‍යයින්ගෙන් %)	117
වගුව 5.25	ගම්වල පාසැල් යාම නතර කිරීමට දක්වන ලද හේතූන් (ශිෂ්‍යයින්ගෙන් %)	118
වගුව 5.26	ගමේ පාඨශාලාව ගැන දැක්වූ ප්‍රතිචාර %	119
වගුව 5.27	සිල්ලර බඩු මිලදී ගැනීමට යන දුර සහ ගොවීන්ගේ ප්‍රමාණය %	123
වගුව 5.28	රෙදිපිළි මිලදී ගැනීමට යන දුර සහ ගොවීන්ගේ ප්‍රමාණය %	124
වගුව 5.29	රත්රන් බඩු/මහන මැෂින් මිලදී ගැනීමට යන දුර සහ ගොවීන්ගේ ප්‍රමාණය %	125

වගුව 5.30	ආවර්ථක පොළට ඇති දුර සහ ඒවා භාවිතයට ගත් ගොවීන්ගේ ප්‍රමාණය %	126
වගුව 5.31	කටුවන ප්‍රාදේශිය ලේකම් කොට්ඨාශය තුල ඇති තංගල්ල ඉංජිනේරු යටතේ පාලනය වන මාර්ග	128
වගුව 5.32	වාරිමාර්ග ඉංජිනේරු යටතේ පාලනය නොවන මාර්ග	129
වගුව 5.33	අඟුණුකොළපැලැස්ස කොට්ඨාශය තුල ඇති මාර්ග	129
වගුව 5.34	අම්බලන්තොට ප්‍රාදේශිය ලේකම් කොට්ඨාශය තුල ඇති මාර්ග	130
වගුව 5.34.1	සේවා මධ්‍යස්ථාන වාණිජ කාර්යයන් සඳහා ලබාගත් ලකුණු ප්‍රමාණයන්	137
වගුව 5.35	හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ සේවා මධ්‍යස්ථාන වානිජ කාර්යයන් අනුව ලබාගත් ලකුණු සහ තරා අනුපිළිවෙළ	138
වගුව 5.35.1	රාජ්‍ය අංශයේ හෝ රාජ්‍ය අංශයේ බලපෑමට යටත් සේවාවන් සහ ඒවාට ලැබුණු ලකුණු ප්‍රමාණය	141
වගුව 5.36	හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ සේවා මධ්‍යස්ථානවල රාජ්‍ය අංශයේ සේවාවන් සඳහා ලබාගත් ලකුණු සහ තරා අනුපිළිවෙළ	142
වගුව 5.37	හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ සේවා මධ්‍යස්ථානවල සියළු කාර්යයන් සඳහා ලැබුණු ලකුණු ප්‍රමාණය සහ තරා අනුපිළිවෙළ	144
වගුව 5.38	හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ නගරවල ජන සංඛ්‍යාව සහ වර්ධනය 1963 - 1981	146
වගුව 5.39	කේන්ද්‍රස්ථාන න්‍යායයේ වෙළඳ මූලධර්මය අනුව හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ කේන්ද්‍රස්ථානවල ඇති බලපෑම් ප්‍රදේශයේ පරාසයන්	153
වගුව 6.1	හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ ගොවිජන සේවා මධ්‍යස්ථාන පිහිටි ස්ථාන සහ ඒවායේ කේන්ද්‍රීයතා වය	161
වගුව 6.2	තංගල්ල ගොවිජන සේවා මධ්‍යස්ථානය හා පෞද්ගලික වෙළඳුන් අලෙවි කළ පොහොර ප්‍රමාණය 1989	162
වගුව 6.3	බටඅත ගබඩාව මගින් ඒ ඒ ආයතන සඳහා නිකුත් කළ පොහොර ප්‍රමාණය - 1989	163
වගුව 6.4	උඩුගොමඩිය ගැමියන් පහළ ගණයේ ද්‍රව්‍ය මිලදී ගැනීමේදී යොදාගත් ස්ථානය , ඒවාට ඇති දුර සහ භාවිතාකළ ගැමියන් %	180

පුස්තකාලය

වගුව 6.5 වෙළඳගොඩ ගැමියන් පහළ ගණයේ ද්‍රව්‍ය මිලදී ගැනීමේදී යොදාගත් ස්ථානය, ඒවාට ඇති දුර සහ භාවිතා කළ ගැමියන් % 180

වගුව 6.6 උඩයාල ගැමියන් පහළ ගණයේ ද්‍රව්‍ය මිලදී ගැනීමේදී යොදාගත් ස්ථානය, ඒවාට ඇති දුර ප්‍රමාණය සහ භාවිතා කළ ගොවීන් % 181

වගුව 6.7 ඇත්බටුව ගැමියන් පහළ ගණයේ ද්‍රව්‍ය මිලදී ගැනීමේදී යොදාගත් ස්ථානය, ඒවාට ඇති දුර සහ භාවිතා කළ ගොවීන්ගේ % ප්‍රමාණය 185

වගුව 6.8 හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ රෝහල් කිපයක ප්‍රතිකාරලත් මැලේරියා සහ පාචන රෝගීන්ගේ ප්‍රමාණය – 1988 සහ 1989 187

වගුව 6.9 සෞඛ්‍ය වෛද්‍ය නිලධාරි කොට්ඨාශ තුළ මැලේරියා රෝගීන්ගේ ප්‍රතිශතය–1989 188

වගුව 6.10 හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ පිහිටා ඇති සේවා මධ්‍යස්ථානයන්හි කේන්ද්‍රියතා වය 189

වගුව 6.11 හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ රෝහල් සහ සෞඛ්‍ය මධ්‍යස්ථාන පිහිටි ස්ථාන සහ ඒවායේ කේන්ද්‍රියතා වය 190

වගුව 6.12 හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ රෝහල්වල සේවයේ යෙදිය යුතු කාර්ය මණ්ඩලය සහ පුරප්පාඩු – 1989 192

වගුව 6.13 කටුවන ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේ ගැමියන් අවට ඇති රෝහල් සඳහා ප්‍රමුඛතාවය දෙන ආකාරය 196

වගුව 6.14 අඟුණුකොළපැලැස්ස ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේ ගැමියන් අවට ඇති රෝහල් සඳහා ප්‍රමුඛතාවය දෙන ආකාරය 196

වගුව 6.15 අම්බලන්තොට ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේ ගැමියන් අවට ඇති රෝහල් සඳහා ප්‍රමුඛතාවය දෙන ආකාරය 197

වගුව 6.16 ද්විතීය අධ්‍යාපනයක් ලබාගත හැකි පාඨශාලා පිහිටි ස්ථානය සහ ශ්‍රේණිය – 1990 198

වගුව 6.17 ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශ 3 තේ පාසැල්වල හිඟ ලී බඩු සංඛ්‍යාව 199

වගුව 6.18 හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ ළමුන්ගේ වයස අනුව පාසැල් නොයන අයගේ සංඛ්‍යාව – 1981 200

වගුව 6.19 හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශ අනුව මාර්ග ඝනත්වය 203

වගුව 6.20 කටුවන ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේ පිහිටි කර්මාන්ත සහ සේවක සංඛ්‍යාව - 1989 210

වගුව 6.21 අඟුණුකොලපැලැස්ස ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේ පිහිටි කර්මාන්ත සහ සේවක සංඛ්‍යාව - 1989 210

වගුව 6.22 අම්බලන්තොට ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේ පිහිටි කර්මාන්ත සහ සේවක සංඛ්‍යාව - 1989 211

වගුව 6.23 හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ සේවා මධ්‍යස්ථානවල ඇති කෘෂි නොවන කාර්යයන් සඳහා ලැබු ලකුණු ප්‍රමාණය සහ ප්‍රතිශතය 212

වගුව 7.1 කෘෂි යෙදවුම් අලෙවි කරන වෙළඳ සැල් පිහිටා ඇති කේන්ද්‍රස්ථාන සහ ඒවායේ කේන්ද්‍රීයතාවය 215

වගුව 7.2 හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ ගොවිජන සේවා මධ්‍යස්ථාන පිහිටි ස්ථාන 216

වගුව 7.3 හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ ඇති ආවර්ථක පොළ පැවැත්වෙන ස්ථාන සහ පැවැත්වෙන දවස 221

වගුව 7.4 හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ ඒ ඒ රෝහල් සඳහා පහසුවෙන් පැමිණිමට හැකි පර්යන්තය සිතියම් ගත කිරීමේදී යොදාගත් දුර ප්‍රමාණයන් 228

සිතියම් සහ රූප සටහන්

සිතියම් | පිටුව

4.1	ශ්‍රී ලංකාවේ දිස්ත්‍රික්ක අනුව දරිද්‍රතා කලාප	42
4.2	හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ බ්‍රිතාන්‍ය යුගයේ පරිපාලන කොට්ඨාශ	49
4.3	හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ ගංගා සහ අභ්‍යන්තර ජලාශ	51
4.4	හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ භෞතික පිහිටීම සහ භූ විෂමතාවය	52
4.5	හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ කාලගුණික මධ්‍යස්ථාන කිපයක මාධ්‍ය මාසික වර්ෂාපතන ව්‍යාප්තිය	54
4.6	හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ දේශගුණික කලාප	55
4.7	හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ පාංශු කලාප	57
4.8	හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ කෘෂි-පරිසර විද්‍යාත්මක කලාප	59
4.9	හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ ජන ඝණත්වය - 1981	62
4.10	හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ අන්තර් සහ බහිර් සංක්‍රමණ - 1981	67
4.11	හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ ප්‍රධාන වාරිමාර්ග සංවර්ධන යෝජනා ක්‍රම සහ ජනපද ව්‍යාපාර	79
5.1	කටුවන ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේ සිතියම	86
5.2	අගුණුකොළපැලැස්ස ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේ සිතියම	90
5.3	අම්බලන්තොට ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේ සිතියම	91
5.4	1981 ජන සංගණනය අනුව හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ පළාත් පාලනය සඳහා වෙන් කළ නාගරික මධ්‍යස්ථාන	132
5.5	හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ නිරායාසයෙන් බිහි වූ සේවා මධ්‍යස්ථාන	134
5.6	හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ පිහිටා ඇති සේවා මධ්‍යස්ථාන වානිජ කාර්යයන් අනුව ලබා තිබෙන අගය	139
5.7	හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ පිහිටා ඇති සේවා මධ්‍යස්ථාන පරිපාලන කාර්යන් අනුව ලබා තිබෙන අගය	143
5.8	හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ පිහිටා ඇති සේවා මධ්‍යස්ථාන වල කෙරෙන සියළුම කාර්යයන් අනුව ලබා තිබෙන අගය	145
6.1	හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ ද්විතීය අධ්‍යාපනික පහසුකම් ඇති පාසැල් පිහිටි ස්ථාන	202
6.2	හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ මාර්ග ඝනත්වය	205
6.3	හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ පිහිටි සේවා මධ්‍යස්ථානයන්හි කෙරෙන කාර්යන් අතර කෘෂි නොවන කාර්යන්ට ලැබී ඇති වැදගත්කම	209
7.1	හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ කෘෂි යෙදවුම් මිලදී ගත හැකි ස්ථාන සහ ඒවායේ පර්යන්තයන්	217

7.2 හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ කෘෂි යෙදවුම් මිලදී ගැනීමට අපහසු කලාප 218

7.3 හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ පිහිටා ඇති ආර්ථික කේන්ද්‍රස්ථාන සහ ඒවායේ පර්යන්ත 220

7.4 හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ ආර්ථික කේන්ද්‍රස්ථාන නොපැවෙත් වන කලාප 222

7.5 හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ පිහිටා ඇති රෝහල් සහ ඒවාට අදාල පර්යන්තය 225

7.6 හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ පිහිටා ඇති රෝහල්, මැදි ඔසු හල් සහ ඒවායේ පර්යන්තය 226

7.7 හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ වෛද්‍ය සේවාවන් ලබා ගැනීමට අපහසු කලාප 227

7.8 හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ මාර්ග ඝනත්වය 229

7.9 හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ මාර්ග ඝනත්වය වර්ග සැතපුමට 0.25 ට අඩු කලාප 230

7.10 හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ සෑම අංශයකින්ම අවම සංවර්ධනයක් ඇති පසුගාමී කලාප 231

රූප සටහන් පිටුව

2.1 පැතිරීම් සහ පිළිසෝදා ඵලයන්හි ස්වභාවය 17

2.2 ප්‍රිඩ්මාන්ගේ සංකල්පය අනුව කේන්ද්‍රස්ථාන බිහිවීමේ අවස්ථා 23

4.1 හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ වයස් ව්‍යුහය 73

5.1 ක්‍රිස්ටාලර් න්‍යායට අදාල රූප සටහන් 150

5.2 " " " 151

6.1 උඩුගොමඩිය ආවර්ථක පොළට කෘෂි නිෂ්පාදන මිලදී ගැනිම සඳහා වෙළඳුන් පැමිණෙන කේන්ද්‍රස්ථාන 167

6.2 වෙළඳගොඩ අවට ඇති සේවා මධ්‍යස්ථාන සහ ආවර්ථක කේන්ද්‍රස්ථාන 170

6.3 උඩයාල අවට ඇති සේවා මධ්‍යස්ථාන සහ ආවර්ථක කේන්ද්‍රස්ථාන 173

6.4 අගුණුකොළපැලැස්ස ගොවීන් කෘෂි නිෂ්පාදන අලෙවි කරන සහ අතරමැදියන් පැමිණෙන කේන්ද්‍රස්ථාන 176

6.5 උඩගොමඩිය ගැමියන් පහළ ගණයේ ද්‍රව්‍ය මිලදී ගත් ස්ථාන සහ ප්‍රතිශතය 179

6.6 වෙළඳගොඩ ගැමියන් පහළ ගණයේ ද්‍රව්‍ය මිලදී ගත් ස්ථාන සහ ප්‍රතිශතය 179

6.7 උඩයාල ගැමියන් පහළ ගණයේ ද්‍රව්‍ය මිලදී ගත් ස්ථාන සහ ප්‍රතිශතය 182

6.8 අගුණුකොළපැලැස්ස ගැමියන් පහළ ගණයේ ද්‍රව්‍ය මිලදී ගත් ස්ථාන සහ ප්‍රතිශතය 182

6.9 ඇත්බටුව ගැමියන් පහළ ගණයේ ද්‍රව්‍ය මිලදී ගත් ස්ථාන සහ ප්‍රතිශතය 184

6.10 බෝලාන ගැමියන් පහළ ගණයේ ද්‍රව්‍ය මිලදී ගත් ස්ථාන සහ ප්‍රතිශතය 184

6.11 හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ දැනට ක්‍රියාත්මක වන ඔසුහල් සහ මාතෘ නිවාස පිහිටි ස්ථාන සහ ඒවා අවට ඇති සේවා මධ්‍යස්ථාන 194

6.12 හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ දැනට ක්‍රියාත්මක නොවන ඔසුහල් සහ මාතෘ නිවාස පිහිටි ස්ථාන සහ ඒවා අවට ඇති සේවා මධ්‍යස්ථාන 195

පළමුවන පරිච්ඡේදය

හැඳින්වීම

1.1 සේවා මධ්‍යස්ථාන සහ ග්‍රාමීය සංවර්ධනය

නාගරික මධ්‍යස්ථාන ලෙස හඳුන්වාදීමට නොහැකි වුවත් ග්‍රාමීය ප්‍රදේශයන්හි ජීවත්වන ජනතාවට අවශ්‍ය වාණිජ පරිපාලන සෞඛ්‍ය සහ අධ්‍යාපන ආදී කාර්යයන් රාශියක් සපයන කේන්ද්‍රස්ථාන " සේවා මධ්‍යස්ථාන " ලෙස හැඳින්විය හැකිය. නාගරික ජනාවාස ධූරාවලියේ පහළම මට්ටමේ ලක්ෂයන් වන මෙම මධ්‍යස්ථාන මගින් සමාජ ආර්ථික සේවාවන් රැසක් ඉටු කෙරේ. ඒවා නම්,

I. අතිරික්ත කෘෂි නිෂ්පාදනයන් එකතු කිරීම / වෙළඳාම.

II. ගොවිපළ සඳහා අවශ්‍ය වන යෙදවුම් සැපයීම සහ බෙදාහැරීම.
(උදා: පොහොර, ගොවිඋපකරණ, ණය පහසුකම්, අළුත්වැඩියා පහසුකම්)

III. පාරිභෝගික සහ වෙළඳ අවශ්‍යතාවයන් සඳහා මූලික කෘෂි ද්‍රව්‍ය සැකසීමේ පහසුකම් සැපයීම.

IV. මූලික සමාජ සේවාවන් සැපයීම ආදියයි.

මෙම සේවාවන් නාගරික මධ්‍යස්ථාන මගින්ද සැපයුවත් එහි එක්තරා ස්වරූපයක වෙනසක් කැපී පෙනේ. එනම් නාගරික මධ්‍යස්ථාන මගින් සපයන සේවාවන් පොදුවේ පාරිභෝගිකයා වෙත යොමු වීමක් (consumer oriented) දක්නට ලැබෙන අතර " සේවා මධ්‍යස්ථාන " මගින් ඉටු වෙන එම සේවාවන් නිෂ්පාදකයා වෙත යොමු වූ (producer oriented) ලක්ෂණ දක්නට ලැබේ. මෙම කේන්ද්‍රස්ථාන දෙවර්ගයේ ප්‍රධාන වෙනස ලෙස එය දැක්විය හැකිය.

ඉහතින් දක්වන ලද කරුණු අනුව ග්‍රාමීය සංවර්ධන ක්‍රියා වලියේදී අවශ්‍ය මූලික කාර්යයන් රාශියක් " සේවා මධ්‍යස්ථාන " වලින් ඉටුවන බව පැහැදිලි වේ. ග්‍රාමීය සංවර්ධනයේදී නිෂ්පාදනය සහ නිෂ්පාදිතතාවය ඉහළ නැංවීමත්, එමගින් ගැමි දරිද්‍රතාවය අඩු කිරීමක් අපේක්ෂා කරන අතර පෝෂණය සහ ආහාර සැපයීම මෙන්ම මූලික සේවාවන් වන සෞඛ්‍ය අධ්‍යාපනය වැනි අංශ දියුණු කිරීම ද, නවීකරණය සහ මුල්‍යකරණය (modernization and monetization) තුලින් ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල නිරන්තරව පවතින හුදකලා බව ඉවත් කොට ජාතික ආර්ථික ක්‍රියාදාමය සමග අනුකලනය වීමද බලාපොරොත්තු වේ. මෙම අරමුණ ඉටුකර ගැනීම සඳහා " සේවා මධ්‍යස්ථාන " වලින් ඉටුවන සේවය අති මහත්ය (4 වන පරිච්ඡේදය). එහෙත් ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන සහ ග්‍රාමීය